

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กนับได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ายิ่ง โดยเฉพาะในภาวะที่ชาติกำลังพัฒนาอย่างรีบเร่ง เช่นประเทศไทยเราในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องอาศัยเด็กเพื่อช่วยให้งานพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งเริ่มต้นในวันนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปอย่างดีในวันหน้า เพราะ "เด็กเป็นผู้ที่รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งการรับผิดชอบในการชำระรักษาความผาสุกสงบของประชากรในโลก" ¹ สังคมไทยในอนาคตจะเป็นอย่างไร เด็กไทยคือผู้ชี้ให้เห็นถึงสังคมไทยในอนาคตนั่นเอง

แต่เด็กที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติได้นั้น ต้องเป็นเด็กที่มีคุณภาพ ดังนั้นรัฐ ผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจในเด็กของเรา เพื่อให้เด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ เป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพที่สุด อันจะเป็นผลช่วยให้ประเทศไทยเราเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งรัฐก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเด็กไทย โดยได้กำหนดให้ทุกวันเสาร์ที่สิบสามที่สองของเดือนมกราคมของทุกปีเป็นวันเด็กแห่งชาติ อีกทั้งมีคำขวัญมอบให้แก่เด็กเป็นประจำทุกปี อาทิเช่น "เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ"²

¹ วิทยาลัยครุนครศรีธรรมราช, สวนเด็ก (สงขลา: โรงพิมพ์มิ่งคลภการพิมพ์, 2522), หน้าพิเศษ.

² คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเด็กแห่งชาติ ปี 2516, วันเด็ก (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ ส.การพิมพ์, 2516), หน้าพิเศษ.

"เด็กคือศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติมั่นคง" ¹ หรือ "เด็กไทยคือหัวใจของชาติ" ² เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แมว่ารัฐบาลจะได้เห็นความสำคัญของเด็ก แต่เด็กไทยก็มีประสิทธิภาพสูงยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของชาติ ทั้งนี้เพราะขาดปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กฉลาด คือ การให้การศึกษแก่เด็กให้เด็กได้เรียนมาก จะได้มีความรู้มากนั่นเอง

สาเหตุหนึ่งที่รัฐบาลไม่สามารถจะจัดการศึกษาแก่เด็กให้ตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มขั้นนั้น เนื่องจากอัตราการเกิดของเด็กไทยอยู่ในภาวะที่สูงมาก กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2518 สถิติการเกิด (ไม่รวมการเกิดไร้ชีพ) ถึง 1,132,416 คน และในปี พ.ศ. 2519 สถิติการเกิดได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,166,292 คน ³ ปัญหาเรื่องการเพิ่มจำนวนประชากรในอัตราสูงนี้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย แต่ได้เกิดขึ้นทั่วโลก แม้ในประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง เช่น เขมร ลาว สิงคโปร์ ประเทศเหล่านี้ล้วนมีอัตราการเพิ่มของประชากรมากกว่า 3% ต่อปี นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา ⁴

ฉะนั้นการให้ความรู้เพื่อพัฒนาให้เด็กฉลาดโดยอาศัยครูในโรงเรียนเป็นผู้ให้แต่เพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอ จากการสำรวจพบว่า "ประชากรของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2519 มีประมาณ 43 ล้านคน ถ้าจำแนกประชากรที่จัดอยู่ในวัยเรียน คือ อายุระหว่าง 4-24 ปี จะมีประมาณ 21 ล้านคน แต่เท่าที่ทราบมีอยู่เพียง 8 ล้านคนเท่านั้นที่ศึกษาอยู่ในระบบ

¹ ลีลา เริงชีวิต, "คอลัมน์ทั่วไป," เคล็ดใหม่ (9 มกราคม 2520), หน้า 9.

² วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, สวนเด็ก, หน้าพิเศษ.

³ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, "สถิติการเกิดและการตายทั่วราชอาณาจักร," วารสารสถิติ 25-26 (มิถุนายน 2520): 8.

⁴ Non-Formal Education Research Team, Beyond School Walls: A Study of Non-Formal Education in the SEAMEO Region 1973-1974 (Bangkok: SEAMES, 1974), p. 11.

โรงเรียน" ¹ จากสถิตินี้แสดงให้เห็นว่า มีเยาวชนเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ

และในปี พ.ศ. 2518 นิคม ศรีนุเคราะห์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "ความต้องการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคเหนือ" พบว่า "ประชากรในวัยเรียนจากอนุบาลถึงอุดมศึกษา อายุระหว่าง 4-24 ปีนี้มีจำนวนหนึ่ง แต่เด็กที่เข้าเรียนจริง ๆ มีน้อยมาก แม้รัฐบาลจะโคชขายการศึกษาภาคบังคับจากประถมปีที่ 4 มาเป็นประถมปีที่ 7 ในปี พ.ศ. 2503 และวางเป้าหมายเอาไว้ว่าจะทำให้สำเร็จในปี พ.ศ. 2533 บัดนี้เป็นเวลาถึง 15 ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่มีโรงเรียนเพียงพอ ดังนั้น เมื่อถึง ม.ศ. คน ผู้ที่ได้เข้าเรียนจึงมีเพียง 1 ใน 4 ของจำนวนที่ควรจะได้เข้าเรียน และเมื่อถึง ม.ศ. ปลาย จำนวนผู้ที่ได้เข้าเรียนจะมีเพียง 1 ใน 10 ยิ่งระดับอุดมศึกษาจะมีโอกาสเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น" ²

นอกจากนี้ ในปัจจุบันความรู้และวิทยาการต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กไทยเราควรจะไปพร้อม ๆ กับวิทยาการเหล่านี้ แต่เด็กของเรามีโอกาสน้อยที่จะได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์จากครูในโรงเรียน หรือแม่แต่แบบเรียนที่ใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะครูบางคนคำนึงถึงแต่หลักสูตรขาดความสนใจกับความรู้แปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปทุกวัน หรือถ้าสนใจก็ขาดเวลาที่จะค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ตนเองเพื่อไปถ่ายทอดให้แก่เด็ก อันเนื่องมาจากการที่อัตราครูต่อนักเรียนไม่สมดุลกัน ครูถูกจัดให้มีชั่วโมงสอนมากเกินไป หรือครูมีปัญหาอื่น ๆ เช่น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานปลัดกระทรวง, สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2519 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2520), หน้า 22.

² นิคม ศรีนุเคราะห์, "ความต้องการวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 9.

ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ขาดความเอาใจใส่ในการหาความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น ส่วนแบบเรียนที่ใช้ในโรงเรียนส่วนใหญ่จะขาดการพัฒนาให้ทันกับเทคโนโลยี วิทยาการที่ก้าวหน้าไปตลอดเวลา

ปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่า การให้ความรู้เพื่อพัฒนาเด็กไทยเราให้ก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กันทั้งประเทศโดยอาศัยการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน แต่เพียงด้านเดียวนั้นไม่เป็นการเพียงพอ ดังนั้นการให้ความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เด็กนำความรู้ไปใช้ปรับปรุงการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น และแหล่งที่จะให้ความรู้แก่บุคคลได้ทุกเพศทุกวัยที่สำคัญก็คือ สื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นเอง ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชนอันได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ จะทำหน้าที่

- เสนอข่าวข้อเท็จจริง (Information Function) การสื่อสารมวลชนเป็นบริการสาธารณะ เพื่อกระจายข่าวสารและเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้สมาชิกในสังคมทราบข่าวเป็นประการสำคัญ
- เสนอความคิดเห็น (Opinion Function) สื่อสารมวลชนทุกประเภทมีบทบาทสำคัญในการเสนอความคิดเห็นในปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ซึ่งมีผลกระทบต่อชนอันเป็นส่วนรวมของสังคม สื่อมวลชนเป็นผู้นำที่สำคัญในทางความคิดเห็นของมวลชน
- ในด้านความบันเทิง (Entertainment Function) การให้ความบันเทิงแก่มวลชน เป็นหน้าที่ของสื่อสารมวลชนทุกชนิด หนังสือพิมพ์ หรือ นิตยสารต้องมีนวนิยายหรือเรื่องสั้น เพื่อความบันเทิงของผู้อ่าน วิทยุหรือโทรทัศน์ต้องมีรายการดนตรี หรือการแสดงเพื่อความสนุกสนานของผู้ฟังและผู้ชม ¹

¹ เกมม สิริสัมพันธ์, "การสื่อสารมวลชน-ความหมายและอิทธิพล," การสัมมนาสื่อสารมวลชนครั้งที่ 1 เรื่องอิทธิพลและความรับผิดชอบของสื่อสารมวลชน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการทหารสื่อสาร, 2507), หน้า 63.

หากจะพิจารณาถึงสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ดังได้กล่าวข้างต้น จะพบว่า วิทยุคอนข้างจะเป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อคนไทยมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะวิทยุราคาถูก ประกอบกับวิทยุการก้าวหน้าขึ้นทำให้เกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์เสริมขึ้นใช้แทนหลอดวิทยุ¹ ซึ่งมีผลให้ขนาดของเครื่องรับวิทยุเล็กลง มีความกระชับรัดกุม สามารถนำติดตัวไปในที่ต่าง ๆ ได้มากขึ้น จึงทำให้วิทยุเป็นสื่อมวลชนชนิดหนึ่งที่ได้รับคามนิยมจากผู้ฟังอย่างแพร่หลาย

จากรายงานการสำรวจวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2518 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปรากฏว่า จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุทั่วราชอาณาจักร มีประมาณ 4,995,702 ครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 73.6 ของครัวเรือนทั้งหมด ส่วนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์นั้นมีประมาณ 733,817 ครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 10.8 ของครัวเรือนทั้งหมด²

ในปี พ.ศ. 2519 จากการสำรวจเฉพาะ ปรากฏว่า ครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุเพิ่มขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 80 ส่วนโทรทัศน์นั้นเพิ่มเป็นร้อยละ 11³

จากข้อมูลข้างต้นนี้จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีเครื่องรับวิทยุมากกว่าโทรทัศน์ และหากเปรียบเทียบกับโทรทัศน์แล้ว วิทยุได้เปรียบมากในด้านปริมาณที่ประชาชนมีอยู่ในครอบครอง จึงทำให้สามารถใช้เป็นสื่อในการเผยแพร่สารต่าง ๆ ไปถึงผู้รับได้ในจำนวนที่สูงกว่า

¹ ลิขิต วิจิณวัฒน์, อิเล็กทรอนิกส์เทคโนโลยี (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประมวลศิลป์, 2520), หน้า 104.

² สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานผลการสำรวจข้อมูลเครื่องรับวิทยุและโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2518 (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2518), หน้า 10-11.

³ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, การสำรวจเฉพาะ พ.ศ. 2519 (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2519), หน้า 16.

นอกจากนี้ในคำอธิบายของวิทยุกับโทรทัศน์นั้น จะพบว่า โทรทัศน์แพงกว่ามาก
ดังนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงจึงมีขอบข่ายกว้างขวางกว่ามาก คือ "มีสถานีวิทยุกระจายเสียง
222 สถานี ส่วนสถานีโทรทัศน์นั้นมีเพียง 9 สถานีหลัก และ 54 สถานีถ่ายทอด" ¹

คณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุจุฬา 3 และแผนกสื่อสารมวลชนจุฬา ได้ทำการ
สำรวจ และพบว่า วิทยุเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับการแพร่กระจายข่าวสาร เพราะประชาชน
สามารถรับฟังได้ทั่วไป และให้ประโยชน์แก่ผู้ฟังด้านจิตใจ รวมทั้งประโยชน์ด้านสังคมใน
การที่จะนำเอาสิ่งที่ได้รับจากการฟังไปเล่าให้ผู้อื่นได้รับรู้ หรือใช้เป็นหัวข้อในการสนทนา
ตลอดจนสามารถรับฟังได้สะดวกทุกเวลาอีกด้วย ²

ประกอบกับวิทยุนั้นจัดได้ว่าเป็นระบบสื่อสารที่รวดเร็วที่สุด สามารถทำให้ผู้ฟัง
ได้ยินเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้ทันที เพียงแต่เปิดเครื่องรับ ผู้รับฟังจะสามารถรู้ข่าวเวลา
และทันสมัยที่สุดทั้งในและนอกประเทศได้ ไม่มีเครื่องมือสื่อสารใดที่จะทำให้คนจำนวนมาก
ได้ยินและรู้เรื่องได้รวดเร็วเท่าวิทยุ ³

¹ กรมประชาสัมพันธ์, กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์,
"สำรวจสถานีวิทยุและโทรทัศน์ทั่วประเทศ," (กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสัมพันธ์, ช.ค.
2520), (อัครสำเนา).

² จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุ จุฬา 3, และแผนก
สื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬา, "การสำรวจผู้ฟังและผลการรับฟังสถานีวิทยุจุฬา"
(กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ก.พ.2520), (อัครสำเนา).

³ ชนิกา คัตนันทน์ และ ชนิกา เอี่ยมประเสริฐ, "เอกสารทางวิชาการเทคโนโลยี
วิทยุทางการศึกษา," (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510),
(อัครสำเนา).

หากจะพิจารณาถึงวิทยุกับหนังสือพิมพ์บาง จะพบว่าวิทยุได้เปรียบหนังสือพิมพ์
 อีกเช่นกัน เพราะ"วิทยุสามารถไปถึงคนทุกถิ่น ทุกประเภท แมแต่ผู้อ่านหนังสือไม่ออก"¹
 ทำให้วิทยุเป็นสิ่งที่มียุทธិพลแผ่ขยายออกไป เพราะผู้ที่อ่านหนังสือไม่ออกยอมรับสารจากวิทยุ
 ได้ดีกว่า หนังสือพิมพ์ ซึ่งต้องอาศัยการอ่าน ดังนั้น ผู้ที่รับสารโดยอมตองเป็นผู้ที่อ่านหนังสือ
 ออกและอ่านไต่คลองแคลงพอสมควร ถ้าอ่านออกแบบงู ๆ ปลา ๆ ซึ่งเป็นสภาพที่คนไทยเรา
 เป็นอยู่ไม่น้อย ย่อมจะเกิดการท้อแท้ เลิกอ่านหนังสือพิมพ์ไปในที่สุด อีกประการหนึ่งคือ
 ในท้องถิ่นที่ทางไกลตัวเมืองมักจะพบว่าชาวสารที่ไต่จากหนังสือพิมพ์ล้าช้า ไม่ทันเหตุการณ์อีกด้วย

จากเหตุผลต่าง ๆ ข้างต้นนี้ นับเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนได้เป็นอย่างดีถึงความเหมาะสม
 ในการที่จะใช้วิทยุเป็นสื่อช่วยส่งเสริมความรู้แก่เด็กภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กไทยฉลาด
 มีความรู้สมคั่งเจตนาารมณ์ของชาวไทยทุกคน แต่เมื่อพิจารณาจะพบวายังไม่สูจะมีผู้เห็นความ
 สำคัญในการใช้วิทยุเป็นสื่อให้ความรู้เสริมแก่เด็กมากนัก ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควร
 อย่างยิ่งที่จะร่วมมือ ส่งเสริมให้มีการจัดรายการดังกล่าวนี้สำหรับเด็กให้มากขึ้น ในการจัด
 รายการเพื่อมุ่งให้โดยลัทธิควรทำการสำรวจเพื่อทราบความสนใจของเด็กซึ่งเป็นผู้ฟัง อันจะ
 ทำให้รายการที่จัดขึ้นตรงตามความต้องการของผู้ฟัง เพื่อที่จะได้ไม่เกิดการสูญเปล่านั้นเอง
 ในโอกาสนี้จึงได้ทำการศึกษาดังความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก
 ซึ่งคาดว่าจะเป็ประโยชน์ต่อผู้สนใจที่จะจัดทำรายการวิทยุเพื่อเด็ก และเป็นประโยชน์ต่อ
 ผู้ศึกษาเองด้วย

---

¹ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การศึกษา
บทบาทของสื่อสารมวลชนต่อการศึกษารของชาวมาน (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปก
 เจริญผล, 2521), หน้า 1.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบของรายการวิทยุกระจายเสียงที่เด็กระหว่างวัย 10-15 ปี สนใจ
2. เพื่อสำรวจประเภทของเนื้อหาของรายการวิทยุกระจายเสียงที่เด็กสนใจ
3. เพื่อสำรวจช่วงเวลาที่เหมาะสมในการรับฟัง ตลอดจนศึกษาถึงช่วงความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่การสนใจ

ขอบเขตของการวิจัย

1. สำรวจ รูปแบบ เนื้อหา และเวลาของรายการวิทยุกระจายเสียงที่จัดขึ้นสำหรับเด็กตามสถานีวิทยุต่าง ๆ ซึ่งมีขอบข่ายการรับฟังในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง คือ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี และ ราชบุรี ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2522 เท่านั้น
2. สำรวจความสนใจของเด็กที่อยู่ระหว่างวัย 10-15 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง (ดังได้กล่าวแล้วในข้อ 1) และเป็นเด็กที่รับฟังรายการซึ่งจัดขึ้นสำหรับเด็กทางสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. เด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการนำมาศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กที่อยู่ระหว่างวัย 10-15 ปี จะกำลังเรียนหนังสืออยู่หรือออกจากโรงเรียนแล้วก็ได้
2. เด็กที่นำมาศึกษานี้ เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี และ ราชบุรี
3. รายการเด็กซึ่งจัดขึ้นสำหรับเด็กทางสถานีวิทยุมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน นั่นคือ รายการเพื่อคุณหนู ซึ่งจัดเสนอเป็นประจำทุกวันเสาร์ และอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 6.25 น. - 6.55 น.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ทำให้ทราบความสนใจของเด็ก ในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางต่อสถานีวิทยุกระจายเสียงต่าง ๆ ในการปรับปรุงรายการให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก
2. นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงจะได้ทราบรูปแบบ เนื้อหา และเวลา ตลอดจนความยาวของรายการที่เหมาะสมแก่ความสนใจของเด็กวัย 10-15 ปี
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการจัดทำรายการวิทยุกระจายเสียง และผู้ที่จะค้นคว้า วิจัยเรื่องราวเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงต่อไป

คำจำกัดความ

รายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อเด็ก หมายถึง รายการที่จัดเสนอทางวิทยุกระจายเสียงที่จัดขึ้นโดย เอกชน หรือ หน่วยงานราชการต่าง ๆ และสามารถรับฟังได้ในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง (สมุทรสาคร สมุทรสงคราม นครปฐม เพชรบุรี ราชบุรี) โดยมีความมุ่งหมายในการจัดขึ้นเพื่อเป็นรายการสำหรับเด็กโดยเฉพาะ

สถานีวิทยุกระจายเสียง หมายถึง สถานีที่ส่งกระจายเสียงที่ทำการส่งกระจายเสียงในระบบ A.M. ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และสามารถรับฟังได้ในเขต 5 จังหวัดภาคกลาง

เด็ก หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 10-15 ปี

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าอาจเกิดความไม่สมบูรณ์ของการวิจัยได้บ้าง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ เป็นเด็กที่รับฟังรายการเพื่อคุณหนู ซึ่งเป็นรายการของ

สถานีวิทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดังนั้น หากเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีได้รับฟังรายการเพื่อคุณหนูเป็นประจำ อาจทำให้ผลที่ได้จากการวิจัยไม่สมบูรณ์ได้

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสนใจของเด็กในการรับฟังรายการวิทยุ ที่จัดขึ้นเพื่อเด็กนั้น เท่าที่โคคนคว้า ปรากฏว่า ยังไม่พบบางงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยมักจะทำการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงสำหรับการศึกษาของประชาชนในภาคต่าง ๆ หรือเรื่องของวิทยุโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่

อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยบาง เรื่องที่สามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ โดยาง กล่าวคือ ปี พ.ศ. 2509 นางสาวสุภา ชำรงโชติ ได้ทำการศึกษาเรื่อง "อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจว่านักเรียนได้รับความรู้ทางคานสังคมศึกษาจากสื่อมวลชนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด สำรวจทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อสื่อมวลชนต่าง ๆ และเพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะ ปรับปรุง ส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยสุ่มตัวอย่างประชากรจากโรงเรียนในสังกัดกรมอาชีวศึกษา 5 โรงเรียนด้วยกัน เป็นนักเรียนชาย 207 คน นักเรียนหญิง 205 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีร้อยละ

ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนมากพอสมควร และมีทัศนคติที่ดีต่อสื่อมวลชน อิทธิพลส่วนใหญ่ที่ได้รับก็อิทธิพลในด้านบันเทิง รองลงมา

ไค้แก คำนการศึกษ และสื่อมวลชนมีผลทำให้การเรียนสังคมศึกษา ได้ผลดีปานกลาง ความรู้ด้านสังคมศึกษาที่ได้รับ ส่วนใหญ่เป็นความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคมมากที่สุด¹

ในปี พ.ศ. 2513 ไทพร เล็กอุทัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจรายการ การศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดพระนคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบ ปริมาณรายการการศึกษาทั้งรายการทั่วไป และเพื่อทราบความคิดเห็นของครู นักเรียน ที่มีต่อรายการของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย สวส. ททท.ภาคปกติ สวส. วิทยุศึกษา และ สวส. 1 ปณ.

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจรายการวิทยุกระจายเสียงในเดือน มกราคม พ.ศ. 2513 และส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจ ความคิดเห็น และประโยชน์ ที่ได้รับจากการฟังรายการวิทยุกระจายเสียงไปยังครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ใน จังหวัดพระนคร จำนวน 10 โรงเรียน

ผลการวิจัย ปรากฏว่า สถานีวิทยุศึกษา จัดรายการการศึกษามากกว่ารายการ ทั่ว ๆ ไป สถานีอื่น ๆ จัดรายการการศึกษาน้อยกว่ารายการทั่วไป การฟังรายการวิทยุ กระจายเสียงของครู ครูฟังวิทยุกระจายเสียงทุกวันในช่วงเวลา 5.00 น. - 7.00 น. และชอบฟังข่าวมากที่สุด ส่วนนักเรียนนิยมฟังวิทยุกระจายเสียงในช่วงเวลา 17.00 น. - 21.00 น. ในวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ นักเรียนมีความสนใจปานกลางในรายการเกี่ยวกับ ความรู้ ข่าว คนตรี กีฬา สารคดี และบทความ รายการโฆษณา นักเรียนสนใจน้อย รายการ

¹ สุภา ชำรงโชติ, "อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษาของ นักเรียนอาชีวศึกษาในจังหวัดพระนคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตวิทยา โสภศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509), หน้า 98-101.

ส่วนใหญ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้น นักเรียนเห็นว่าให้ความรู้มากพอสมควร ¹

ปี พ.ศ. 2516 นางสาวจุชาติพิทย์ บุญทรศนีย์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ประชา
มตินิยมในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน ศูนย์
เทคโนโลยีทางการศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาประเภท รูปแบบของ
รายการวิทยุกระจายเสียง ช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่รับฟัง ความสนใจของประชาชน
ในการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน และเพื่อเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุงรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยได้สำรวจรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุศึกษา ใน
เดือนธันวาคม พ.ศ. 2516 และเดือนมกราคม พ.ศ. 2517 จากนั้นจึงสร้างแบบสอบถาม
และส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง รวม 1000 คน ได้แบบสอบถามกลับคืน 684 ชุด นำข้อมูลที่ได้
มาวิเคราะห์โดยคำนวณหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ฟังสนใจการนำเสนอรายการสารคดีในรูปแบบของการสัมภาษณ์
หรือสนทนา การนำเสนอรายการสำหรับเด็กในรูปแบบของการเล่านิทานประกอบเพลง ส่วน
รายการเพลง กลุ่มผู้ฟังชอบให้มีเพลงอย่างเดียวยกตลอดรายการ ผู้ฟังใช้เวลาตั้ง 30-60
นาทีขึ้นไปในการรับฟังวิทยุกระจายเสียงครั้งหนึ่ง และฟังวิทยุกระจายเสียงตั้งแต่วันจันทร์
ถึงวันเสาร์ ในช่วงเวลา 5.00 น. - 7.00 น. (เช้า) ส่วนภาคกลางคืนจะฟังตั้งแต่
19.00 น. ถึง 23.00 น. รายการที่สนใจฟัง ได้แก่ รายการข่าว ²

¹ ไพพร เล็กอุทัย, "การสำรวจรายการการศึกษาทางวิทยุกระจายเสียงในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2513), หน้า 103-105.

² จุชาติพิทย์ บุญทรศนีย์, "ประชาคมมติในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับรายการ
วิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสต-
ทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 98-100.